

Monika Kwiecień-Miland

doktor nauk prawnych, adiunkt, radca prawny, Europejska Wyższa Szkoła
Prawa i Administracji w Warszawie
ORCID: 0000-0002-2281-9274

Koncepcja prawna założyciela uczelni niepublicznej a jego zmiana w kontekście funkcjonowania uczelni niepublicznej

Słowa kluczowe: uczelnia niepubliczna, założyciel, zmiana założyciela

1. Wprowadzenie

Powstanie jak również funkcjonowanie każdej uczelni niepublicznej w Polsce jest immanentnie związane z osobą jej założyciela. Decyzja o podjęciu się misji tworzenia uczelni niepublicznej jest dosyć poważnym wyzwaniem pod względem organizacyjnym, logistycznym, a przede wszystkim finansowym. Można przez długie lata z powodzeniem rozwijać uczelnię niepubliczną jako jej założyciel, ale warto postawić pytanie o sytuację, w której z jakichś powodów założyciel nie może lub nie chce dalej nim być. Czy możliwa jest zmiana założyciela uczelni niepublicznej i jak wpływa to na bieżące funkcjonowanie uczelni, która prowadzi kształcenie studentów oraz zatrudnia grono nauczycieli i pracowników?

Z ewidencji uczelni niepublicznych¹ wynika, że w Polsce funkcjonują 204 uczelnie niepubliczne posiadające status „działająca”, wśród których 163 ma założyciela będącego osobą prawną, a 41 założyciela będącego osobą fizyczną. Przepisy Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce² nie wprowadzają odrębnych regulacji w zależności od formy prawnej założyciela i co do zasady fakt ten nie powinien wpływać na prowadzenie kształcenia przez uczelnię niepubliczną.

Jeżeli jednak przeanalizujemy formę prawną założyciela z punktu widzenia możliwości jego zmiany, to w zależności od faktu, czy założyciel jest osobą fizyczną czy prawną, kwestia ta będzie się jednak kształtować odmiennie. Oba przypadki będą bowiem zupełnie

¹ <https://radon.nauka.gov.pl/dane/ewidencja-uczelni-niepublicznych?statusCode=OPERATING&pageNumber=1> (dostęp: 11.12.2025 r.).

² Ustawa z 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2024 r. poz. 1571 ze zm.), dalej: p.s.w.n.

nieporównywalne pod względem osiągnięcia zamierzonego efektu w postaci zaprzestania dalszego bycia założycielem uczelni niepublicznej.

Celem artykułu jest analiza obowiązujących przepisów prawnych oraz ich nowelizacji w kontekście porównania sytuacji prawnej założyciela uczelni niepublicznej będącego osobą fizyczną oraz założyciela będącego osobą prawną z punktu możliwości jego zmiany, kiedy założyciel ten nie chce lub nie może dalej pełnić swojej funkcji.

2. Pojęcie założyciela uczelni niepublicznej i przeniesienia pozwolenia na utworzenie uczelni niepublicznej

Po raz pierwszy pojęcie założyciela uczelni pojawiło się w ustawie z 12.09.1990 r. o szkolnictwie wyższym³, w której art. 15 ust. 1 przewidywał możliwość utworzenia uczelni niepaństwowej przez założyciela, którym mogła być osoba fizyczna lub osoba prawna. Podstawą dla utworzenia uczelni niepaństwowej było zezwolenie wydawane przez Ministra Edukacji Narodowej⁴ po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, zastąpionej później opinią Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Nazewnictwo dzielące uczelnie na państwowe i niepaństwowe zostało jeszcze utrzymane w ustawie z 26.06.1997 r. o wyższych szkołach zawodowych⁵, a dopiero art. 70 Konstytucji RP⁶ zmienił je na stosowane obecnie, czyli uczelnie publiczne i niepubliczne⁷. Taki podział został też wprowadzony w art. 20 ust. 1 ustawy z 27.07.2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym⁸ i konsekwentnie utrzymany w obecnie obowiązującej ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Artykuł 13 p.s.w.n., wprowadzający podział uczelni na publiczne i niepubliczne, precyzuje, że uczelnia publiczna jest tworzona wyłącznie przez organ państwa. Natomiast założycielem uczelni niepublicznej może być osoba fizyczna lub osoba prawna, ale z wyłączeniem jednostki samorządu terytorialnego i państwowej bądź samorządowej osoby prawnej. Przy czym użycie słowa „założyciel” oznacza, że mogą to być również dwie osoby lub więcej osób, które wówczas – jak wskazuje orzecznictwo⁹ – działają łącznie jako jeden założyciel. Koncepcja stworzenia pojęcia założyciela uczelni niepublicznej odzwierciedla zatem podział uczelni na publiczne i niepubliczne, a kryterium stanowi tutaj kategoria podmiotu, który ją utworzył. Uczelnia i założyciel pozostają jednak odrębnymi podmiotami i zgodnie

³ Ustawa z 12.09.1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.).

⁴ Rozporządzeniem Rady Ministrów z 5.05.2006 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Dz.U. z 2019 r. poz. 515), zadania dotyczące nauki i szkolnictwa wyższego zostały wyłączone z Ministerstwa Edukacji Narodowej i przekazane nowemu resortowi.

⁵ Ustawa z 26.06.1997 r. o wyższych szkołach zawodowych (Dz.U. Nr 96, poz. 590 ze zm.).

⁶ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

⁷ J. Woźnicki [w:] I. Degtyarova, M. Dokowicz, M. Hulicka, T. Jędrzejewski, A. Mrozowska, P. Wojciechowski, J. Woźnicki, *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, Warszawa 2019, art. 43, s. 76–77.

⁸ Ustawa z 27.07.2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2017 r. poz. 2183 ze zm.), dalej: p.s.w.

⁹ Wyrok WSA w Warszawie z 10.06.2008 r., I SA/Wa 1/08, LEX nr 510281.

z art. 42 ust. 2 p.s.w.n. założyciel może rozstrzygać w sprawach dotyczących uczelni tylko w przypadkach określonych w ustawie lub statucie.

Jeśli chodzi o przepisy dotyczące zmiany założyciela uczelni niepublicznej, to ustawa o szkolnictwie wyższym w ogóle ich nie zawierała. Możliwość taka pojawiła się dopiero w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym w art. 26 ust. 3 p.s.w., który przewidywał, że minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego, na wniosek osoby, której udzielono pozwolenia na utworzenie uczelni niepublicznej, w drodze decyzji, mógł przenieść to pozwolenie na rzecz innej osoby fizycznej lub prawnej, jeżeli przyjmowała ona wszystkie warunki zawarte w pozwoleniu. Formalnie od przyszłego założyciela nie wymagano zatem zbyt wiele¹⁰. Natomiast użycie w treści art. 26 ust. 3 p.s.w. słowa „może” mogłoby wskazywać, że decyzja przenosząca pozwolenie była tzw. aktem swobodnym, którego podstawa prawna jest formułowana elastycznie, żeby organ wydający akt mógł wybrać rozwiązanie optymalne w danej sytuacji faktycznej. Jednak minimalne wymaganie w zakresie przejęcia praw założycielskich sprawiało, że trudno było znaleźć fakty (poza uchybieniami formalnymi) przemawiające za odmową przeniesienia pozwolenia i w praktyce decyzja ta przybierała raczej postać aktu związanego, którego podstawę prawną określa się w taki sposób, iż w razie zaistnienia danego stanu faktycznego (w tym przypadku złożenie deklaracji przez nowego założyciela w zakresie realizacji warunków) nie pozostawiała organowi praktycznie żadnego wyboru działania¹¹.

Powyższe wątpliwości sprawiły, że z dniem 1.10.2011 r. na mocy ustawy z 18.03.2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw¹² znowelizowano art. 26 ust. 3 p.s.w. Przede wszystkim usunięto słowo „może” i od-tąd Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego „przenosił” pozwolenie na utworzenie uczelni niepublicznej, co – jak wskazano powyżej – bardziej odpowiadało charakterowi prawnemu tej decyzji. Istotniejsza zmiana polegała jednak na tym, że stwierdzenie spełnienia przez osobę, na którą przenoszono pozwolenie, przesłanek odmowy udzielenia pozwolenia na utworzenie uczelni niepublicznej skutkowało odmową przeniesienia pozwolenia.

3. Brak administracyjnego trybu zmiany założyciela a podejmowanie czynności cywilnoprawnych

Z chwilą wejścia w życie, z dniem 1.10.2018 r., ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotychczasowy stan prawny uległ zasadniczej zmianie. Z przepisów usunięto możliwość przeniesienia pozwolenia na utworzenie uczelni niepublicznej, pozostawiając jedynie w art. 43 ust. 3 p.s.w.n. możliwość wskazania w statucie uczelni nowego założyciela

¹⁰ M. Kwiecień-Miland, *Formy konsolidacji uczelni niepublicznych w prawie o szkolnictwie wyższym*, „Themis Polska Nova” 2016/1(10), s. 99.

¹¹ J. Zimmermann, *Prawo administracyjne*, Warszawa 2026, s. 377–378.

¹² Ustawa z 18.03.2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 84, poz. 455 ze zm.).

na wypadek śmierci lub likwidacji obecnego założyciela. Ze względu na fakt, że analogiczna regulacja została umieszczona w art. 34 ust. 4 p.s.w.n., przyjmuje się, iż przepis ten ma charakter przypominający¹³.

Konsekwencją powyższego jest brak możliwości zmiany założyciela uczelni niepublicznej, gdy z różnych przyczyn nie chce on kontynuować swojej misji. Czy w takim razie sytuacja taka będzie miała wpływ na uczelnię, która – jak wskazano powyżej – jest podmiotem odrębnym od założyciela?

Odpowiedź na to pytanie uwarunkowana jest formą prawną założyciela. Jeśli założyciel jest osobą prawną, to najczęściej występuje jako spółka kapitałowa, fundacja albo stowarzyszenie. Z definicji osoby prawnej zawartej w dziale II Kodeksu cywilnego¹⁴ wynika, że jest to twór prawny, odrębny i niezależny od osób go tworzących, a przede wszystkim działający przez swoje organy. Są to cechy kluczowe, które sprawiają, że na podstawie przepisów regulujących funkcjonowanie danej osoby prawnej możliwe jest przeprowadzenie zmian zarówno w składach organów tych podmiotów, jak i w ich strukturze właścicielskiej. Dla przykładu spółki kapitałowe zgodnie z przepisami Kodeksu spółek handlowych¹⁵ mogą podlegać przekształceniu, podziałowi lub nawet likwidacji. Natomiast z punktu widzenia wspólników lub akcjonariuszy takich spółek możliwe jest np. zbycie udziałów lub akcji. Wspólną cechą wszystkich tych operacji będą zmiany osobowe w strukturze organów lub właścicieli. W ten sposób nastąpi *de facto* zmiana założyciela, ponieważ osoby, które są np. wspólnikami spółki lub zasiadają w jej organach, skutecznie pozbędą się jakichkolwiek związków z tym podmiotem. Ich miejsce zajmą inne osoby, a sama osoba prawna będzie trwała nadal. Natomiast w przypadku jej likwidacji nowym założycielem będzie podmiot wskazany w statucie.

W konsekwencji dokonywanie zmian osobowych w strukturze założyciela będącego osobą prawną nie stanowi żadnego problemu. Należy jednak podkreślić, że zmian tych dokonuje się w oparciu o czynności podejmowane w obszarze prawa cywilnego, co sprawia, że ze względu na charakter tych czynności Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie dysponuje w tym zakresie żadnymi instrumentami nadzorczymi, a wszelkie tego typu zmiany pozostają poza zakresem jego nadzoru. W praktyce stwarza to zatem możliwość nieograniczonego i niekontrolowanego pozbywania się praw założycielskich wobec uczelni niepublicznej, która w tych operacjach jest tylko i wyłącznie przedmiotem.

Natomiast w przypadku założyciela, który jest osobą fizyczną, czyli człowiekiem działającym osobiście, zmiana musiałaby się wiązać z definitywną zmianą konkretnej osoby, a – jak już wskazano – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce nie przewiduje żadnego mechanizmu formalnej zmiany założyciela za zgodą Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Wspomniany już art. 42 ust. 3 p.s.w.n. przewiduje zmianę założyciela jedynie w sytuacji śmierci osoby fizycznej lub utraty osobowości prawnej przez osobę prawną, co sprawia, że założyciel będący osobą fizyczną musi nim pozostać aż do swojej śmierci. Jego sytuacja

¹³ J.M. Zieliński [w:] H. Izdebski, J.M. Zieliński, *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, LEX 2023, art. 42.

¹⁴ Ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2025 r. poz. 1071 ze zm.).

¹⁵ Ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2024 r. poz. 18 ze zm.).

prawna jest zatem rażąco trudniejsza od sytuacji, w której znajduje się założyciel będący osobą prawną, który z racji swojej struktury prawnej nie ma takich ograniczeń. W konsekwencji pomimo jednolitego uregulowania praw założyciela na gruncie Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce na podstawie innych przepisów (np. Kodeks spółek handlowych) sytuacja założyciela zaczyna się już różnić w zależności od jego formy prawnej. Należy to oceniać zdecydowanie negatywnie, ponieważ zarówno założyciel będący osobą fizyczną, jak i uczelnia na skutek zmiany przepisów regulujących obszar szkolnictwa wyższego znalazli się w dużo trudniejszej sytuacji, dla której trudno znaleźć jakieś uzasadnienie.

W zasadzie jedyną możliwością, żeby osoba fizyczna przestała być założycielem uczelni niepublicznej, jest włączenie, w trybie art. 44 p.s.w.n., tej uczelni do innej uczelni niepublicznej lub jej likwidacja na podstawie art. 45 ust. 1 p.s.w.n. Obie procedury zostały jednak zaprojektowane dla osiągnięcia zupełnie innych celów. Ich skutkiem jest bowiem utrata osobowości prawnej przez uczelnię niepubliczną, której konsekwencją jest zniknięcie uczelni z rynku wraz z wypracowaną reputacją i pozycją. Należy zatem postawić pytanie, dlaczego dobrze funkcjonująca uczelnia niepubliczna, zatrudniająca pracowników, nauczycieli akademickich oraz kształcąca studentów musi utracić swój byt prawny tylko po to, by jej założyciel mógł się zmienić? Na skutek długotrwałej choroby związanej z wiekiem założyciela może nie mieć on możliwości podejmowania decyzji finansowo-organizacyjnych, a w wielu uczelniach to założyciel nadaje jej statut i powołuje rektora. W takiej sytuacji brak ustawowych rozwiązań w zakresie zmiany założyciela będącego osobą fizyczną niesie ze sobą ryzyko dla funkcjonowania uczelni i realizacji jej podstawowego zadania, jakim jest kształcenie, jak również powoduje postrzeganie takiej uczelni jako niestabilnego pracodawcy i w skrajnych sytuacjach może nawet doprowadzić do sparaliżowania jej funkcjonowania.

4. Pozwolenie na utworzenie uczelni a wpis do ewidencji uczelni niepublicznych

Obecnie obowiązująca procedura utworzenia uczelni zmieniła się w stosunku do tej, która obowiązała do końca września 2018 r. W poprzednim stanie prawnym założyciel najpierw musiał uzyskać pozwolenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na utworzenie uczelni niepublicznej, które wydawane było w drodze decyzji administracyjnej. Następnie założyciel formalnie tworzył uczelnię w akcie notarialnym i na tej podstawie składał wniosek do ministra o wpisanie uczelni do rejestru uczelni niepublicznych (obecnie – ewidencji), co dopiero skutkowało uzyskaniem przez uczelnię osobowości prawnej¹⁶. W pozwoleniu określano założyciela uczelni, jej nazwę, siedzibę, prowadzone kierunki studiów i poziom kształcenia, a także minimalną wielkość i rodzaj środków majątkowych, które założyciel jest obowiązany przeznaczyć na jej utworzenie i funkcjonowanie.

¹⁶ M. Kwiecień-Miland, *Decyzja zarządzająca wpis w rejestrze uczelni niepublicznych* [w:] *Specyfika postępowań administracyjnych w sprawach z zakresu szkolnictwa wyższego i nauki*, red. J.P. Tarno, A. Szot, P. Pokorny, Lublin 2016, s. 47.

W przypadku zatem, gdy założyciel w trybie art. 26 ust. 3 p.s.w. składał wniosek o zmianę założyciela uczelni, minister formalnie, również w drodze decyzji administracyjnej, przenosił udzielone wcześniej pozwolenie na rzecz innej osoby fizycznej lub prawnej, która przyjmowała warunki określone w tym pozwoleniu.

W obecnie obowiązującej ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce nie istnieje akt administracyjny, który swoją nazwą odnosiłby się do pozwolenia na utworzenie uczelni niepublicznej. Z formalnego punktu widzenia Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego wydaje obecnie decyzję o wpisie uczelni niepublicznej do ewidencji. Zarówno obecnie, jak i w poprzednim stanie prawnym uczelnię niepubliczną tworzy założyciel, z tą jednak różnicą, że obecnie nie występuje on już o uzyskanie uprzedniej zgody ministra. Natomiast minister przez rozpatrzenie wniosku założyciela o wpis do ewidencji, dopiero podejmuje *de facto* decyzję udzielającą zgody na rozpoczęcie funkcjonowania uczelni niepublicznej.

Zasadne będzie zatem postawienie pytania, czy skoro w obecnym stanie prawnym nie istnieje akt administracyjny przyznający założycielowi prawo utworzenia uczelni, to czy podmiotem faktycznie tworzącym uczelnię jest założyciel? Idąc dalej: czy wobec powyższego założyciel mógłby dokonać zmiany swojej osoby, a następnie złożyć wniosek o odnotowanie tego w ewidencji? Kwestia ta nie jest oczywista i wymaga odkodowania treści art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2 p.s.w.n. Otóż z brzmienia tego przepisu wynika, że organ państwa tworzy uczelnię niepubliczną, a osoba fizyczna lub prawna (z wyjątkami), którą ustawa określa jako „założyciela”, tworzy uczelnię niepubliczną. W obu przypadkach można by przypuszczać, że odpowiedni akt wydany przez organ państwa albo założyciela będzie automatycznie podstawą do rozpoczęcia funkcjonowania uczelni. Tymczasem dzieje się tak tylko w pierwszym przypadku, w którym ustawa lub rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego faktycznie tworzy uczelnię publiczną. Akt notarialny założyciela, w którym oświadcza on, że tworzy uczelnię, jest całkowicie pozbawiony takich skutków prawnych i sytuacja ta nie uległa zmianie w stosunku do poprzedniego stanu prawnego¹⁷. Jak już wskazano, założyciel zgodnie z art. 38 ust. 1 p.s.w.n. musi jeszcze złożyć wniosek o wpis uczelni do ewidencji i dopiero ta decyzja stanowi formalne utworzenie uczelni niepublicznej rozumianej jako rozpoczęcie jej funkcjonowania. Z chwilą wpisu do ewidencji uczelnia uzyskuje bowiem osobowość prawną, a treść aktu notarialnego od tej chwili może być realizowana. Przed uzyskaniem wpisu uczelni do ewidencji akt notarialny pozostaje dokumentem, który nie wywołuje żadnych skutków prawnych.

Należy zatem stwierdzić, że obecna konstrukcja przepisów w zakresie tworzenia uczelni niepublicznych nie będzie miała znaczenia dla możliwości zmiany założyciela uczelni niepublicznej. Wpis do ewidencji wywołuje bowiem skutek prawny, który jest tożsamy z poprzednio obowiązującą dwustopniową procedurą uzyskania pozwolenia na utworzenie uczelni, a następnie wpisu do funkcjonującego wówczas rejestru. Ocena prawna charakteru decyzji o wpisie do ewidencji powoduje, że jej skutkiem jest przyznanie określonego prawa w postaci rozpoczęcia działalności przez uczelnię niepubliczną.

¹⁷ M. Kwiecień-Miland, *Utworzenie uczelni w prawie o szkolnictwie wyższym*, „Themis Polska Nova” 2015/2(9), s. 188.

Usunięcie z przepisów możliwości przeniesienia pozwolenia na utworzenie uczelni niepublicznej nie było zatem konsekwencją zaprojektowania innej konstrukcji utworzenia uczelni niepublicznej. Nie można przy tym zgodzić się z twierdzeniem, że obecne przepisy poszerzają autonomię tworzenia uczelni niepublicznej. Jedyna zmiana polega na zredukowaniu dwustopniowej procedury utworzenia uczelni do jednej decyzji administracyjnej, co niekiedy oceniane jest negatywnie w porównaniu do poprzedniego stanu prawnego¹⁸. Bezsportny pozostaje jednak fakt, że nie ma wyraźnie określonej procedury administracyjnej umożliwiającej bezpośrednią zmianę założyciela uczelni niepublicznej, co zostało zresztą wyraźnie wskazane przez ustawodawcę w uzasadnieniu do ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce¹⁹.

5. Podsumowanie

Obecne przepisy nie przewidują formalnej procedury zmiany założyciela, rozumianej jako przeniesienie funkcji założyciela między osobami fizycznymi lub prawnymi w ramach uczelni. Oznacza to, że założyciel, który nie może (np. ze względów zdrowotnych) lub nie chce (np. na skutek zmiany drogi zawodowej) dalej być założycielem uczelni niepublicznej, na gruncie przepisów Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce nie ma żadnej możliwości, żeby przestać nim dalej być. Sytuacja ta ma ogromny wpływ na funkcjonowanie uczelni, która pomimo bycia odrębnym podmiotem prawa, ponosi konsekwencje braku odpowiednich procedur.

W przypadku uczelni niepublicznych i ich założycieli będących osobami prawnymi możliwe jest jednak dokonywanie zmian osobowych w strukturze organów lub właścicieli danej osoby prawnej, a czynności te pozostają poza zakresem nadzoru Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Natomiast dla 41 założycieli uczelni niepublicznych w Polsce, będących osobami fizycznymi, nie ma żadnej możliwości zaprzestania bycia założycielem i muszą oni sprawować tę funkcję aż do śmierci. Są oni w nieporównywalnie gorszej sytuacji prawnej niż założyciele będący osobami prawnymi, co negatywnie przekłada się również na sytuację pracowników i studentów danej uczelni.

Ta ogromna dysproporcja w zakresie praw założyciela w odniesieniu do możliwości jego zmiany nie znajduje żadnego uzasadnienia prawnego. Na etapie tworzenia dzisiejszych przepisów być może zasadne było usunięcie możliwości zmiany założyciela, ale po 7 latach funkcjonowania przepisów mierzymy się obecnie z sytuacją, w której brak woli założyciela będącego osobą fizyczną kontynuowania swojej roli może okazać się bardzo poważnym problemem dla studentów i pracowników uczelni niepublicznej. Taka sytuacja jest niedopuszczalna, ponieważ stwarza zagrożenie dla dalszego funkcjonowania uczelni, na które kompletnie nie ma ona żadnego wpływu. Z kolei możliwość włączenia uczelni niepublicznej

¹⁸ J.M. Zieliński [w:] H. Izdebski, J.M. Zieliński, *Prawo...*, art. 13.

¹⁹ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, VIII kadencja, druk sejm. nr 2446, s. 18, <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2446> (dostęp: 11.12.2025 r.).

do innej uczelni lub jej likwidacja nie stanowi remedium na zaistniały problem, ponieważ jest zwyczajnie krzywdzące dla studentów i pracowników uczelni.

Rozwiązanie tej trudnej sytuacji nie może natomiast sprowadzać się do prostego przywrócenia poprzedniego stanu prawnego. Jeśli chodzi o założycieli uczelni niepublicznych będących osobami fizycznymi, to być może wyjściem mogłaby być np. możliwość wskazania swojego następcy przez dotychczasowego założyciela po osiągnięciu wieku emerytalnego lub ograniczenie możliwości zmiany założyciela do dwóch lub trzech. Zdecydowanie trzeba jednak dostrzec ten problem, ponieważ pierwsza uczelnia niepubliczna powstała dokładnie 34 lata temu i wydaje się, że dopiero zderzymy się z problemami dotyczącymi sukcesji praw założycielskich w uczelniach niepublicznych.

Abstract

The legal concept of the founder of a non-public university and its change in the context of the functioning of the non-public university

Dr Monika Kwiecień-Miland – assistant professor, attorney at law,
European School of Law and Administration in Warsaw
ORCID: 0000-0002-2281-9274

This study analyzes the regulations from the perspective of the possibility of changing the founder of a non-public university and its impact on the functioning of the university. To this end, it was necessary to determine the legal status of the founder not only on the basis of the provisions of the Law on Higher Education and Science, but also other regulations. On this basis, a comparison was made between the legal situation of a founder who is a natural person and a legal person, and it was determined that despite the lack of a formal procedure for changing the founder in the Law on Higher Education and Science, this is possible on the basis of other regulations, but there are significant differences in this respect, depending on the legal form of the founder. In the case of a founder who is a natural person, the inability to change the founder may have a very negative impact on the activities of a university that educates students and employs teachers and staff.

Keywords: *non-public university, founder, change of founder of a non-public university*

Bibliografia/References

- Kwiecień-Miland M., *Decyzja zarządzająca wpis w rejestrze uczelni niepublicznych [w:] Specyfika postępowań administracyjnych w sprawach z zakresu szkolnictwa wyższego i nauki*, red. J.P. Tarno, A. Szot, P. Pokorny, Lublin 2016
- Kwiecień-Miland M., *Formy konsolidacji uczelni niepublicznych w prawie o szkolnictwie wyższym*, „Themis Polska Nova” 2016/1(10)

Kwiecień-Miland M., *Utworzenie uczelni w prawie o szkolnictwie wyższym*, „Themis Polska Nova” 2015/2(9)

Woźnicki J. [w:] I. Degtyarova, M. Dokowicz, M. Hulicka, T. Jędrzejewski, A. Mrozowska, P. Wojciechowski, J. Woźnicki, *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, Warszawa 2019

Zieliński J.M. [w:] H. Izdebski, J.M. Zieliński, *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, LEX 2023

Zimmermann J., *Prawo administracyjne*, Warszawa 2016